

European Securities and
Markets Authority

Gairės

Sudėtingų skolos finansinių priemonių ir struktūrizuotų indėlių gairės

Turinys

I.	Taikymo sritis	3
II.	Nuorodos, santrumpos ir sąvokų apibrėžtys	3
III.	Paskirtis	4
IV.	Pareiga laikytis gairių ir pranešti	5
V.	Gairės	5
V.I	Skolos vertybiniai popieriai su įterptąja išvestine finansine priemone	5
V.II	Skolos vertybiniai popieriai, turintys struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti riziką	5
V.III	Struktūrizuoti indėliai, turintys struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti gražos riziką	6
V.IV	Struktūrizuoti indėliai, turintys struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti sutarties nutraukimo anksčiau joje nustatyto termino išlaidas.....	7
V.V	Pavyzdžiai	7
VI.	Lentelė. Nebaigtinis pavyzdžių sąrašas	8

I. Taikymo sritis

Kam taikomos šios gairės?

1. Šios gairės taikomos:
 - a. kompetentingoms institucijoms ir
 - b. įmonėms.

Koks šių gairių taikymo pagrindas?

2. Šios gairės taikomos įgyvendinant Direktyvos 2014/65/ES (FPRD II) 25 straipsnio 4 dalį.

Nuo kada taikomos šios gairės?

3. Šios gairės taikomos nuo 2017 m. sausio 3 d.

II. Nuorodos, santrumpos ir sąvokų apibrėžtys

Nuorodos į teisės aktus

<i>AIFVD</i>	2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/16/ES dėl alternatyvaus investavimo fondų valdytojų, kuria iš dalies keičiami direktyvos 2003/41/EB ir 2009/65/EB bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 1095/2010.
<i>ESMA reglamentas</i>	2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB.
<i>FPRD</i>	2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 93/22/EEB.
<i>FPRD II</i>	2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (nauja redakcija).

Santrumpos

<i>AIFV</i>	Alternatyvaus investavimo fondų valdytojas
<i>KI</i>	Kompetentinga institucija
<i>KSD</i>	Konsultacijoms skirtas dokumentas
<i>EK</i>	Europos Komisija
<i>ES</i>	Europos Sąjunga
<i>ESMA</i>	Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija
<i>FPRD</i>	Finansinių priemonių rinkų direktyva (FPRD)

Apibrėžtys

4. Jei nenurodyta kitaip, FPRD II vartojami terminai šiose gairėse turi tą pačią reikšmę. Taip pat taikomos šios apibrėžtys:

<i>Įmonės</i>	investicinės įmonės (apibrėžtos FPRD II 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte), kredito įstaigos (apibrėžtos FPRD II 4 straipsnio 1 dalies 27 punkte), kai teikia investicines paslaugas, ir išorės AIFV, kai teikia nepagrindines paslaugas (nurodytas AIFVD 6 straipsnio 4 dalies a ir b punktuose).
<i>Skolos vertybiniai popieriai</i>	obligacijos, kitų formų vertybiniais popieriais pakeisti skolos instrumentai ir pinigų rinkos priemonės.

III. Paskirtis

5. Šių gairių paskirtis – išsamiau išdėstyti i) skolos vertybinių popierių, turinčių struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti su jais susijusią riziką ir ii) struktūrizuotų indėlių, turinčių struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti su grąža arba su produkto sutarties nutraukimo anksčiau joje nustatyto termino išlaidomis susijusią riziką, vertinimo kriterijus.
6. Šiose gairėse taip pat paaiškinta „įterptosios išvestinės finansinės priemonės“ sąvoka, stengiantis sukurti bendrą FPRD II 25 straipsnio 4 dalies a punkto taikymo skolos vertybiniams popieriams praktiką.
7. ESMA tikisi šiomis gairėmis sustiprinti investuotojų apsaugą ir paskatinti vienodesnę „sudėtingų“ ir „nesudėtingų“ finansinių priemonių arba struktūrizuotų indėlių klasifikavimą, kai pagal FPRD II 25 straipsnio 3 ir 4 dalis teikiant tik pavedimų vykdymo klientų sąskaita ir (arba) pavedimų priėmimo ir perdavimo paslaugą reikia spręsti ar turi būti atliekamas priimtino vertinimas.

IV. Pareiga laikytis gairių ir pranešti

Gairių statusas

8. Šiame dokumente pateikiamos pagal ESMA reglamento 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal ESMA reglamento 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų rinkos dalyviai privalo dėti visas pastangas, siekdami laikytis šių gairių.
9. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir įtraukti į savo priežiūros praktiką, įskaitant tuos atvejus, kai tam tikros dokumente išdėstytos gairės pirmiausia yra skiriamos finansų rinkos dalyviams.

Pranešimo reikalavimai

10. Kompetentingos institucijos, kurioms skirtos šios gairės, privalo per du mėnesius nuo tos dienos, kurią ESMA šias gaires paskelbia, e. paštu complexproducts1787@esma.europa.eu pranešti, ar laikosi arba ar ketina laikytis gairių, o jei gairių nesilaiko, nurodyti priežastis. Jeigu kompetentingos institucijos iki šio termino nepateiks jokio pranešimo, ESMA laikys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimų šabloną galima rasti ESMA interneto svetainėje.
11. Iš įmonių, kurioms skirtos šios gairės, nereikalaujama pranešti, ar įmonės jų laikosi.

V. Gairės

V.I Skolos vertybiniai popieriai su įterptąja išvestine finansine priemone

12. Taikant FPRD II 25 straipsnio 4 dalies a punkto ii ir iii papunkčius, įterptoji išvestinė finansinė priemonė turėtų būti suprantama kaip skolos vertybinio popieriaus sudedamoji dalis, dėl kurios kai kurie arba visi pinigų srautai, kurie kitu atveju susidarytų dėl to vertybinio popieriaus, yra modifikuojami pagal vieną arba daugiau apibrėžtų kintamųjų.

V.II Skolos vertybiniai popieriai, turintys struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti riziką

13. Taikant FPRD II 25 straipsnio 4 dalies a punkto ii ir iii papunkčius, prie skolos vertybinių popierių, turinčių struktūrą, dėl kurios sunku suprasti riziką, *inter alia*, turėtų būti priskiriamos bet kurios iš šių priemonių:
 - a) Skolos vertybiniai popieriai, kurių graža priklauso nuo apibrėžtos turto grupės rezultatu. Šiai kategorijai priskiriami skolos vertybiniai popieriai, kurių graža arba kurių rezultatai priklauso nuo fiksuotų arba atnaujinamųjų gautinių sumų, kurias kuria grupę sudarantis turtas.
 - b) Skolos vertybiniai popieriai, kurių graža priklauso nuo to, ar skola gražinama kitiems skolos vertybinių popierių turėtojams. Šiai kategorijai priskiriami skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad emitentui neįvykdžius

įsipareigojimų, pirmaeilių skolos vertybinių popierių turėtojai turi pirmesnę teisę į emitento turtą negu subordinuotos skolos vertybinių popierių turėtojai.

- c) Skolos vertybiniai popieriai, kai emitentas turi teisę savo nuožiūra modifikuoti priemonės pinigų srautus. Šiai kategorijai priskiriami skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad numatomų pajamų srautas arba pagrindinės skolos dalies grąžinimas priklauso nuo emitento savo nuožiūra nustatytų kintamųjų.
- d) Skolos vertybiniai popieriai, kurių išpirkimo data arba terminas nenustatyti. Šiai kategorijai priskiriami skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad nėra nustatyto jų termino, todėl paprastai nebūna grąžinama pagrindinė investuota suma.
- e) Skolos vertybiniai popieriai, pagrįsti nejprastais arba nežinomais kintamaisiais. Šiai kategorijai priskiriami skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad numatomų pajamų srautas arba pagrindinės skolos dalies grąžinimas priklauso nuo vidutiniam mažmeniniam investuotojui nejprastų arba nežinomų kintamųjų.
- f) Skolos vertybiniai popieriai su sudėtingais grąžos nustatymo arba apskaičiavimo mechanizmais. Šiai kategorijai priskiriami skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad numatomas pajamų srautas įvairiais priemonės galiojimo laikotarpio momentais gali dažnai kisti ir (arba) labai pasikeisti dėl to, kad įvykdomos tam tikros iš anksto apibrėžtos sąlygos arba dėl to, kad pasiekiami tam tikri laiko atkarpos taškai.
- g) Skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad gali būti grąžinama ne visa pagrindinės skolos dalis. Šiai kategorijai priskiriami tokios struktūros arba tokio mechanizmo skolos vertybiniai popieriai, kad tam tikromis aplinkybėmis pagrindinė skolos dalis grąžinama ne visa (arba negrąžinama iš viso).
- h) Specialiosios paskirties įmonės (SPĮ) išleisti skolos vertybiniai popieriai, susiklosčius tokioms aplinkybėms, kuriomis dėl skolos priemonės pavadinimo arba teisinio SPĮ pavadinimo investuotojai gali klaidingai suprasti, kas yra emitentas arba garantas.
- i) Skolos vertybiniai popieriai su sudėtingais garantijos mechanizmais. Šiai kategorijai priskiriami trečiosios šalies garantuoti ir taip sudaryti skolos vertybiniai popieriai, kad investuotojui sunku tiksliai įvertinti, kaip garantijos mechanizmas paveikia investicijos rizikos poziciją.
- j) Skolos vertybiniai popieriai, turintys svėro požymių. Šiai kategorijai priskiriami skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad investuotojo grąža arba nuostoliai gali keliskart skirtis nuo pradinės investicijos.

V.III Struktūrizuoti indėliai, turintys struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti grąžos riziką

14. Taikant FPRD II 25 straipsnio 4 dalies a punkto v papunktį, struktūra, dėl kurios klientui sunku suprasti grąžos riziką, egzistuoja, kai:

- a) gaunamą grąžą lemia daugiau negu vienas kintamasis arba
- b) grąža ir atitinkamas kintamasis arba grąžos nustatymo ar apskaičiavimo mechanizmas yra susieti sudėtingu ryšiu arba
- c) apskaičiuojant grąžą, naudojamas kintamasis vidutiniam investuotojui yra neįprastas arba nežinomas arba
- d) pagal sutartį kredito įstaigai suteikiama teisė vienašališkai nutraukti sutartį anksčiau joje nustatyto termino.

V.IV Struktūrizuoti indėliai, turintys struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti sutarties nutraukimo anksčiau joje nustatyto termino išlaidas

15. Taikant FPRD II 25 straipsnio 4 dalies a punkto v papunktį, struktūra, dėl kurios klientui sunku suprasti sutarties nutraukimo anksčiau joje nustatyto termino išlaidas, egzistuoja, kai sutarties nutraukimo išlaidos:

- a) nėra fiksuota suma;
- b) nėra fiksuota suma už kiekvieną iki sutarto termino pabaigos likusį mėnesį (arba jo dalį);
- c) nėra procentinė indėlio sumos dalis.

V.V Pavyzdžiai

16. VI dalyje lentelėje pateiktas nebaigtinis skolos vertybinių popierių, į kuriuos įterpta išvestinė finansinė priemonė arba kurie apima struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti su jais susijusią riziką, ir sudėtingų struktūrizuotų indėlių pavyzdžių sąrašas, skirtas FPRD II 25 straipsnio 4 dalies a punkto ii, iii ir v papunkčiams taikyti.

VI. Lentelė. Nebaigtinis pavyzdžių sąrašas

Nebaigtinis skolos vertybinių popierių, į kuriuos įterpta išvestinė finansinė priemonė arba kurie apima struktūrą, dėl kurios klientui sunku suprasti su jais susijusią riziką ir sudėtingų struktūrizuotų indėlių pavyzdžių sąrašas, skirtas FPRD II¹ 25 straipsnio 4 dalies a punkto ii, iii ir v papunkčiams taikyti

PRIEMONĖS KATEGORIJA	(NEBAIGTINIS) PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS
<p>SKOLOS VERTYBINIAI POPIERIAI SU ĮTERPTAJA IŠVESTINE FINANSINE PRIEMONE</p>	<p>a) Konvertuojamosios ir keičiamosios obligacijos.</p> <p>b) Indeksuotos obligacijos ir „turbo“ sertifikatai.</p> <p>c) Neapibrėžtosios konvertuojamosios obligacijos.</p> <p>d) Obligacijos su pirmalaikio išpirkimo teise arba teise parduoti.</p> <p>e) Su kreditu susiję vekseliai.</p> <p>f) Varantai.</p>
<p>SKOLOS VERTYBINIAI POPIERIAI, TURINTYS STRUKTŪRĄ, DĖL KURIOS KLIENTUI SUNKU SUPRASTI RIZIKĄ</p>	<p>a) Skolos vertybiniai popieriai, kurių grąža priklauso nuo apibrėžtos turto grupės rezultatų. Pavyzdžiai:</p> <p>turtu užtikrinti vertybiniai popieriai ir turtu užtikrinti komerciniai vekseliai, būsto hipoteka užtikrinti vertybiniai popieriai (angl. RMBS), komerciniai hipoteka užtikrinti vertybiniai popieriai (angl. CMBS), užstatu užtikrinti skolos įsipareigojimai (angl. CDO).</p> <p>b) Skolos vertybiniai popieriai, kurių grąža priklauso nuo to, ar skola grąžinama kitiems skolos vertybinių popierių turėtojams. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - subordinuotosios skolos vertybiniai popieriai; - sertifikatai (apibrėžti FPRR 2 straipsnio 1 dalies 27

¹ Vienur nurodomi konkretūs skolos vertybinių popierių „tipai“, kitur pateikiamas specialus aprašas. Kai kuriais atvejais finansinė priemonė galėtų priklausyti daugiau negu vienai kategorijai.

	<p>punkte).</p> <p>c) Skolos vertybiniai popieriai, kai emitentas turi teisę savo nuožiūra modifikuoti skolos vertybinių popierių pinigų srautus.</p> <p>d) Skolos vertybiniai popieriai, kurių išpirkimo data arba terminas nenustatyti. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none">- nuolatinės obligacijos. <p>e) Skolos vertybiniai popieriai, pagrįsti neįprastais arba nežinomais kintamaisiais. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none">- skolos vertybiniai popieriai, pagrįsti tokiais kintamaisiais, kaip nevieši lyginamieji rodikliai, sintetiniai indeksai, nišinės rinkos, itin techniniai matai (įskaitant kainų kintamumą ir kintamųjų derinius);- katastrofų obligacijos. <p>f) Skolos vertybiniai popieriai su sudėtingais grąžos nustatymo arba apskaičiavimo mechanizmais. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none">- skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad numatomas pajamų srautas įvairiais priemonės galiojimo laikotarpio momentais gali dažnai kisti ir (arba) labai pasikeisti dėl to, kad įvykdomos tam tikros iš anksto apibrėžtos sąlygos arba dėl to, kad pasiekiami tam tikri laiko atkarpos taškai. <p>g) Skolos vertybiniai popieriai, kurie yra sudaryti taip, kad gali būti grąžinama ne visa pagrindinės skolos dalis:</p> <ul style="list-style-type: none">- skolos vertybiniai popieriai, kuriuos galima panaudoti gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonės tikslais. <p>h) Specialiosios paskirties įmonės (SPI) išleisti skolos vertybiniai popieriai, susiklosčius tokioms aplinkybėms, kai dėl skolos vertybinių popierių pavadinimo arba teisinio SPI pavadinimo investuotojai gali klaidingai suprasti, kas yra emitentas arba garantas.</p> <p>i) Skolos vertybiniai popieriai su sudėtingais garantijos mechanizmais. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none">- skolos vertybiniai popieriai su garantijos mechanizmu,
--	---

	<p>pagal kurį tai, ar garantija bus pasinaudota, priklauso ne tik nuo to, ar emitentas neįvykdys įsipareigojimų, bet ir nuo dar vienos arba kelių sąlygų.</p> <ul style="list-style-type: none"> - skolos vertybiniai popieriai su garantijos mechanizmu, pagal kurį garantijos dydžiui arba galimybei faktiškai pasinaudoti garantija taikomi laiko apribojimai. <p>j) Skolos vertybiniai popieriai, turintys sverto požymių.</p>
<p>STRUKTŪRIZUOTI INDĖLIAI, TURINTYS STRUKTŪRĄ, DĖL KURIOS KLIENTUI SUNKU SUPRASTI GRAŽOS RIZIKĄ</p>	<p>Struktūrizuoti indėliai tais atvejais, kai:</p> <p>a) gaunamą grąžą veikia daugiau negu vienas kintamasis. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktūrizuoti indėliai, kai priemonių arba turto krepšelis turi viršyti nurodytą lyginamąjį rodiklį, kad grąža būtų sumokėta; - struktūrizuoti indėliai, kai grąžą lemia dviejų arba daugiau indeksų derinys. <p>b) Grąžos ir atitinkamo kintamojo arba grąžos nustatymo ar apskaičiavimo mechanizmo ryšys yra sudėtingas. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktūrizuoti indėliai, kurie yra sudaryti taip, kad mechanizmas, pagal kurį grąžoje atspindimas indekso kainos lygis, apima keletą rinkos duomenų (t. y. reikia, kad būtų pasiekta viena arba daugiau slenkstinių ribų) arba kelių skirtingų datų indeksų reikšmių; - struktūrizuoti indėliai, kurie yra sudaryti taip, kad kapitalo prieaugį arba mokėtinų palūkanų padidėjimą arba sumažėjimą lemia tam tikros nurodytos aplinkybės; - struktūrizuoti indėliai, kurie yra sudaryti taip, kad numatomas pajamų srautas įvairiais priemonės galiojimo laikotarpio momentais gali dažnai kisti ir (arba) labai pasikeisti. <p>c) Apskaičiuojant grąžą, naudojamas kintamasis vidutiniam investuotojui yra nejprastas arba nežinomas. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktūrizuoti indėliai, kurių grąža susijusi su nišine rinka, pačio priemonės leidėjo suteiktu indeksu arba kitu neviešu lyginamuoju rodikliu, sintetiniu indeksu arba itin

	<p>techniniu matu, tokiu kaip turto kainos kintamumas.</p> <p>d) Pagal sutartį kredito įstaigoms suteikiama teisė vienašališkai nutraukti sutartį anksčiau joje nustatyto termino.</p>
<p style="text-align: center;">STRUKTŪRIZUOTI INDĒLIAI, TURINTYS STRUKTŪRĄ, DĒL KURIOS KLIENTUI SUNKU SUPRASTI SUTARTIES NUTRAUKIMO ANKSČIAU JOJE NUSTATYTO TERMINO IŠLAIDAS</p>	<p>Struktūrizuoti indėliai tais atvejais, kai:</p> <p>a) sutarties nutraukimo mokestis nėra fiksuota suma. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktūrizuoti indėliai, kurių sutarties nutraukimo mokestis yra kintamas arba yra nustatyta jo viršutinė riba (t. y. nutraukus sutartį anksčiau joje nustatyto termino, mokamas iki 300 eurų mokestis); - struktūrizuoti indėliai, kurių sutarties nutraukimo mokestis apskaičiuojamas remiantis kintamu veiksniu, pavyzdžiui, palūkanų norma. <p>b) Sutarties nutraukimo mokestis nėra fiksuota suma už kiekvieną likusį sutarto termino mėnesį. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktūrizuoti indėliai, kurių sutarties nutraukimo mokestis yra kintamas arba yra nustatyta viršutinė mokesčio už kiekvieną likusį sutarto termino mėnesį riba (t. y. nutraukus sutartį anksčiau joje nustatyto termino, mokamas iki 50 eurų per mėnesį mokestis). <p>c) Sutarties nutraukimo mokestis nėra pradinės investuotos sumos procentinė dalis. Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktūrizuoti indėliai, kurių sutarties nutraukimo mokestis yra bent jau lygus iki sutarties nutraukimo prieš terminą sukauptos grąžos sumai.